

A szociális jog nem adomány

(Folytatás az 1. oldalról.)

ám csak olyanok, amelyek az alapvető emberi jogoknak nem mondanak ellent. Hiába ítélik a többség bizonyos életmódot vagy viselkedési formát, amennyiben az nem ütközik a büntető törvénykönyv előírásaiba, a szociálpolitika sem büntetheti a segítség megvonásával.

*

A konferencia szünetében kérdeztem meg Solt Ottiliát, vajon az önkormányzat alkalmas-e arra, hogy a maga fogalmazta szerződést ellenőrizze?

— Természetesen nem ellenőrizheti önmagát. Erre valók a szociális munkások. A közhiedelemmel szemben ez is szakma.

— *Nálunk éppen születőben lévő szakma. Szegeden ősszel kezdtek meg tanulmányait az első hallgatók az egészségügyi főiskolán — és máris némi aggodalommal néznek a jövőbe.*

— A szakemberellátást, a hallgatók kilátásait én is rossznak látom, bár nem végzetesnek. A szakmának múltja nincs, és bizonytalan a legitimitása. Ha nincs pénz, a még kialakulatlan intézmény a legsebezhetőbb. De nem féltém őket; sikeresen védekeznek.

— *Ön szerint is van okuk arra, hogy mostohagyereknek érezzék magukat?*

— A Népjóléti Minisztérium kénytelen volt elfogadni egy döntést, amelyet a kádárista, paternálisista állam hozott, felmerült, hogy a szociális munkás-képzést megszüntetik...

— *...alig, hogy nyugati mintára nálunk is elkezdődött?*

— Nem kiforrott a minisztérium koncepciója, újabb és újabb ötletekkel áll elő. Például, hogy a régi garnitúrát, amely a kommunizmus kópönyege alól bújt ki, kicseréli, sőt olyan koncepció is van, hogy az egyházakra ruházzák

át az egész szociális munkát és képzést is.

— *Hogyan értékeli az önkormányzatok hozzáállását?*

— Mivel külön költségvetést nem kaptak erre a tevékenységre, sorra számolják föl az intézményeket, mint a családsegítő központot is. Nem tudnak ellenállni a nyomásnak; ne az intézményt tartásuk fönna, hanem annak adják a pénzt, aki közvetlenül bekapog hozzájuk.

— *Ezek szerint nincs szükség szakemberekre?*

— Az a fontos, hogy a rutinos, régi elvtárs, vagy a képzett, új szakember más intézményrendszerben működjék, mint korábban, más-ként ellenőrizték, legyen világos a feladata, felelőssége, döntési köre. Meggyőződés: a szakmára erős prés vár, de állják majd a sarat... A diákok, a tanárok erős szakmai szervezetebe tömörültek, megvédik önmagukat: őket leradírozni már nem lehet.

— *Ön szerint milyen legyen az új módú szociálpolitika?*

— A hatósági emberek helyett szociális munkások legyenek a végrehajtói, színnyelve pedig ne a hatósági hatalom írodja, hanem az élet legyen.

*

A regionális konferencián dr. Kakuszi István, a Népjóléti Minisztérium államtitkár-helyettese a szociális törvény kidolgozásával kapcsolatos elképzelésekről, dr. Gayer Gyuláné, a Jóléti Szolgálat Alapítvány kuratórium tagja a produktív szociálpolitikáról, Szekeresné dr. Makra Ibolya a megyei, dr. Borsi László a városi önkormányzatot érintő szociálpolitikai kérdésekről tartott előadást. Dr. Szőke Gábor, a megyei munkaügyi központ igazgatóhelyettese a munkaerőhelyzetről tájékoztatta a megjelenteket.

Ch. Á.

Gaál Gábor száz éve

Egy igazi monográfia mindig újdonságokkal szolgál. Ma van Gaál Gábor születésének 100. évfordulója, és ez az adat Zöldi László G. G. előlétele c. kismonográfiájának egyik újdonsága. Furcsa ezt olvasni, de így igaz: a kajandós életű, a maga idejében nagy hatású marxista író-lapszerkesztő születési dátuma csak most derült ki a nagy nyilvánosság számára. Gaál Gábor Erdélyben lett ismertté, mint a kolozsvári Korunk, s Utunk (ma Helikon) társadalmi-irodalmi folyóiratok alapítója. Magyarországi előéletéről azonban még ott sem tudtak monográfiái. Igaz, a könyvben szereplő, a szerzővel Beke György által készített interjú történetét olvasva mindez érthető is. Pedig Gaál Gábor kálváriája Magyarországon, Budapesten kezdődik. A proletárdiktatúra meggyőződéses híveként Erdélybe (akkor már Romániába) kellett menekülnie. A Zöldi-monográfia adatai nyomán a szeptemberi olvasó számára is közelebb kerül a száz éve született Gaál Gábor. Horthy hatalomra kerülése után Szegeden bújkál, majd innen menekül. Első erdélyi szakasza után következik az amerikai hadifogság, s 1945-ben ismét Szegeden tünik fel, sőt kis híján az egyetem bölcsészkarának vezetője lesz (az adat Péter Lászlótól származik). Érdekes az eddig ugyan csak ismeretlen, Gaál Dayka Margitához fűző kapcsolattörténete is.

Zöldi László könyve forrásérték. Az irodalomtörténet és egy eleve elhibázott ártértelestől mentheti meg, a laikus olvasó pedig mindig szívesen tud meg újdonságokat.

P. J.

Szegedi szenátorok

— Mihez hasonlítható a szenátorság?

— Eddig sima életutamon — elvégeztem az iskoláimat, tanított az egyetemen — semmi máshoz nem hasonlíthatom a képviselőseget. Az igaz, hogy diákkoromban is élveztem, és végeztem társadalmi munkát. Az sem titok, hogy tagja voltam az egykori MSZMP-nek. De a képviselőseggel a politizálásnak számomra korábban nem ismert lehetőségei nyíltak meg.

— *Hogyan egyeztethető össze az időigényes közéleti-ség azzal, hogy az egzisztencia kialakításának időszakát is most éli?*

— Hét közben tanított és politizáltok, a hét vége a tudomány. Számomra két, egymást kiegészítő tevékenységről van szó, egyiket sem bírnám töményen.

— *Kortársainak zöme mégsem ilyen pályán halad.*

— A mai Magyarországon, a kormánypártokat leszámítva, a legtöbb politikai szervezet a fiatalokra épít. Ez a rendszerváltás velejárója. Ez az új helyzet az oka annak, hogy az MSZP szegedi szervezetében is egy huszoneves fiatalembernek, nekem, meghítelezték a bizalmat, s elnöknek választottak. Ezt leszámítva a helyzetem hasonló a kortársaiméhoz. Hogy mást ne említsek: egyetemista feleségemmel a szüleim lakásában, az egyik szobában húzódunk meg, s nem látom a kiutat — még az alagút elejét sem —, fogalmam sincs, hogyan lesz egyszer saját lakásunk. Még szerencse, hogy a szüleimmel jól kijövünk! Az anyagi helyzetünk még

Szemők Árpád

A fiatal matematikus

kedvenc időtöltése a kéreklapozás és a zenehallgatás, kedvenc ételle a gesztenyes palacsinta. A 26 esztendő, többnyire háztársakkal közlekedő pártvezető (az MSZP helyi szervezetének elnöke) listán került a szegedi önkormányzati testületbe. A közgyűlés oktatási és kulturális bizottságának titkára, a kulturális bizottság tagja. Szemők Árpád, a tudományegyetem analízis tanszékének tanársegéde nő, a fiatal pár a szülőikkel együtt lakik.

az átlagosnál is rosszabb: a hivatalosan megállapított létminimumtól és minimálbértől alig tér el az átlagos egyetemi oktatóé. Ezt a fizetést egyfajta ösztöndíjnak tekintem, úgy teszek, mint ha ingyen képezhetném magam, s még szepbent is kapok. Azt hiszem, hogy rövid időn belül arra kényszerülök, mint sok más egyetemi oktató: egzisztenciám meg-

teremtése érdekében külföldön kell kamatoztatnom azt, amit tudok.

— *Mi a szakterülete?*

— Tudományos diákköri dolgozatomat a közönséges differenciálegyenletekről írtam úgy, hogy diplomamunkát nem is kellett készítenem. Most annyiban változott területem, hogy differenciálegeometriával foglalkozom. A tanítást élvezem, eddig 170 hallgatóval ismerkedtem meg.

— *A szocialista párt fiatal képviselője hogyan értékeli az önkormányzat eddigi munkáját?*

— Addig itt komoly munka nem lesz, míg ki nem alakul az apparátus és az önkormányzat összhangja. Ehhez elengedhetetlen például a jegyző megválasztása. A másik súlyos probléma, hogy a városnak nincs gazdasági koncepciója, tehát egyetlen döntés sem illeszkedhet egy átgondolt rendszerbe, így csakis alacsony hatékonyságú állásfoglalásaink szülehetnek például a privatizációról, a bérbeadásról, az adózásról. Ezért jómagam csak annyiban érzem felelősnek magam, amennyiben a testület tagja vagyok. A szavazataimmal el tudok számolni, s azzal is, mikor nem szoltam, mert hogy nem voltam hajlandó részt venni értelmetlen vitában. A fontolva haladós híve vagyok, a szakmai és a politikai szempontok összeegyeztetésének. Az eddigi munkánkat — a bizottságokban is — túlzótnak érzem.

(újszászi)

Levélváltás

Január közepén dr. Eva Maria Barki, a Nemzetközi Erdély Bizottság elnöknője „Veszélyben az erdélyi magyarság” címmel nyílt levelet intézett Domokos Gézához, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnökéhez. A bécsi ügyvédnő, aki tagja az Európai Etnikai Közösségek Szövetsége jogbizottságának is, leveleiben kifogásolja, hogy Domokos Géza és az RMDSZ más vezetői nem képviselik megfelelő határozottsággal és következetességgel a romániai magyarok népcsoportjait. Dr. Eva Maria Barki leveleiben Domokos Gézától számon kéri a román kormányhoz való politikai viszonyulását, többek között szerepét Iliescu elnök párizsi utazásában, és tavalyi, augusztus 29-ei parlamenti

fellépését (amelyben hozzájárult a második bécsi döntés évfordulója alkalmából kiadott román nyilatkozathoz).

A válasz február 15-én került nyilvánosságra, s ebben Domokos Géza kifejti elvi álláspontját a romániai magyarság jogainak megszerzéséről. Szerinte Romániában elodázhatatlan a demokratikus kibontakozás, és az RMDSZ, bár nem erre épít, ennek tudatában dolgozik: az „irrealis azonnaliság” pedig nem lehet kenyere, hacsak nem a magyarság kárára kíván cselekedni. Az RMDSZ-elnök úgy véli, a helyzet nem csakis a nemzetközi nyomás segíthet, hanem elsősorban az „ittthoni erőviszonyok dinamikája”.

Felkérés tv-vitára

A nyilvánosságra hozott véleménycsere nyomában Bécsből, telefonon kértünk további tájékoztatást dr. Eva Maria Barki ügyvédnőtől.

— *Domokos Géza az ön levélre válaszol azt róta fel, hogy önnek nincsenek információi az RMDSZ politikájáról, és nem ismeri eléggé a romániai magyarok helyzetét. Mi a véleménye a válaszlól?*

— Domokos úr nyilván a pozícióját próbálja védeni. Az általa említett kifogást már a Ceausescu rezsimje alatt is többször hallottam. A románok minden hasonló alkalommal ezt vetették föl.

— *Volt már alkalma Domokos Gézával találkozni?*

— Igen, a levélváltás előtt kétszer is, személyesen. A válaszában egyébként erdélyi

lyi útra és nyílt véleménycsereére invitált. Elfogadom. És ezúttal nyilvános tévbeszélgetést javaslok.

— *Abba is beleegyezne, hogy a bukaresti magyar adásban vállalják a vitát, ahol az elmondottakat feliratozással esetleg románra fordítanák?*

— Igen, természetesen, miért ne? Sőt, azzal is egyetértek, hogy az RMDSZ-elnök ne egyedül, hanem Szőcs Géza főtítkárral együtt vállalhassa a vitát.

— *Ön szerint teljesen elvethető az RMDSZ politikája, amellyel szövetségeket keres a romániai ellenzékben, a legjobbakat az összes rossz közül?*

— Az RMDSZ a legnagyobb ellenzéki párt, s mégis a leggyengébb ellenzéki po-

Megalkuvás? — Megfontoltság?

Mindeddig talán egyetlen, az erdélyi magyarsággal foglalkozó szervezet sem bírálta a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vezetőit olyan határozottan, mint nemrég a bécsi központú Nemzetközi Erdély Bizottság elnöknője. Hogy ez megfontoltság, vagy politikai álszemérem miatt volt így, talán kiderül majd e két interjúból.

litikát folytatja. Csak egy példa: nyugaton a román alkotmánytervezet ellen egyedül a romániai Liberális Párt lépett fel. Az RMDSZ nem. A kisebb ellenzéki csoportosulások, mint a liberálisok, a parasztpártiak, vagy a temesvári polgári szövetség sokkal határozottabban politizálnak a nemzetközi fórumokon. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség vezetőségének külföldi nyilatkozataiból rendre az derül ki, hogy az országban optimizmus uralkodik, és szépen alakul a demokrácia. A népcsoport-jogokat egyáltalán nem követelik.

— *Nem gondolja, hogy a magyar vezetők részéről ez*

csupán taktika. Ugyanis, ha hevesebben támadná a román kormányt, akkor az még hevesebben csapna vissza a magyar kisebbségre.

— Ez a taktika már 70 éve nem működik. Legfennebb annyit eredményezett, hogy a nyugati sajtóban, és nemzetközi fórumokon — az Európa Tanácsban, az ENSZ-ben, vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezletben — már egyáltalán nem téma az erdélyi magyar népcsoport ügye. Ezzel szemben a koszovói albánokkal, s a balti népekkel, amelyek esetében ugyancsak az önrendelkezési jog kérdése merül föl, szinte állandóan foglalkozik a politika és a sajtó.

Nyílt sorok

Az interjúk készítésének napján a következő nyílt levél érkezett — közlés végett — szerkesztőségünkbe, Bécsből:

Tisztelt Domokos úr!

Az 1991 év január 11-én írott levelemre adott válaszárol csak a Népszabadság február 12-i számából értesültem.

Szívesen ragadom meg ajánlatát egy véleménycsereért illetően, s a magam részéről egy nyilvános tv-diszkusziót javaslom. Azzal is egyetértek, ha Szőcs Géza főtítkárral együtt lépne fel.

Kérem, közölje, hogy hajlandó-e a nyilvános tv-beszélgetésre:

Tisztelettel:

Dr. Eva Maria Barki

Eleve befolyásolt nézők

Tegnap Szegeden járt Bodó Barba, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség alelnöke. A neves temesvári újságíró ugyan csak a levélváltás kapcsán kialakult vitáról kérdeztük, továbbá arról, hogy az RMDSZ vezetőisége számára elfogadható-e a felajánlott nyilvános véleménycsere.

— *Véleménye szerint mennyire ismerheti meg valaki — akarha szíven viseli az erdélyi magyarság ügyét — annak társadalmi valóságát is?*

— Másodlagos forrásokból nagyon jól lehet átfogó képe Románia társadalmi helyzetéről, de ez nem biztos, hogy elegendő olyan politikai tanácsokhoz, vagy felszólításokhoz, amelyek külföldről érkeznek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Románia nem nyugat-európai közeg, ott nem lehet ugyanúgy politizálni, mint egy polgári demokráciában.

— *Úgy véli, a nemzetközi fórumok külső nyomása nem változtathatja a helyzetet?*

— A külföld állandó figyelmére nagy szükség van. De ezenkívül az is fontos, hogy akik Romániával kapcsolatban gyors változásokat követelnek az RMDSZ-től, ne feledkezzenek meg arról, hogy ezt a szervezetet nem lehet egyértelműen a legnagyobb romániai ellenzéki erőként kezelni. Mi nem elsősorban ellenzékiiségünk

emeljük ki. Az RMDSZ sokkal inkább egy nemzetiségi érdekvédelmi szervezet. Amennyiben az előbbi tartanánk fontosabbnak, a képlet csupán államhatalomra és ellenzékre egyszerűsödne le. A liberálisok alapszabályuk szerint is politikai párt, tehát eszerint működnek, mégis, az ország kérdéseiben külföldön sokkal inkább hallatják szavukat mint otthon. A gondok ott kezdődnek, hogy a valódi román ellenzék bizonyos kérdésekben nem elég határozott. Ettől függetlenül az RMDSZ politikája kemény, amikor annak kell lennie.

— *Ilyen körülmények között lehetőség nyílna arra a tévhitára, amit dr. Eva Maria Barki javasolt?*

— Úgy vélem, amíg a romániai átlag tévéző polgár már eleve befolyásolt az RMDSZ ügyeivel szemben, ez nagyon veszélyes lehet. Ha a magyarokkal kapcsolatos híreket sokan nem fogadják is ellenszenvvel, ezek mindenképpen gyanúsak számukra. Kevesen értenék meg a nyugati bírálatok jellegét. Amennyiben nemzetiségi kemény vonalat követelnek, úgy vélnék, az RMDSZ-t külföldről irányítják, ha viszont fordítva történik, azt hallani majd, hogy lám: a nyugat szerint is rossz politikát folytatunk. Vannak viták, amelyeknek nyilvánosságára nem jött még el az idő.

Somogyi P. Sándor